

i smuđ je na tržištu uvijek više cijenjen od štuke, a i od šarana. Iz ribnjaka je vrlo teško izloviti štučku. Kada je već sva voda ispuštena iz ribnjaka, u lokvama i mulju ima još uvijek znatan broj zaostalih štuka. Uz to se mnogo štuka zadrži i u barama iz kojih se ne može posve ispustiti voda, pa se u takovim barama mora štuka i zaostala riba poništavati sipanjem krečne prašine. Pored toga štuka je vrlo osjetljiva riba. Ako se ribolov obavlja po toplom vremenu, ili se štuka prenaša dulje bez vode, a naročito ako dulje leži u mulju, to ima mnogo gubitaka od ugibanja. Ali glavni razlog zašto se štuka ne uzgaja u ribnjacima, ipak je neobična i opasna proždrljivost. Ako je štuka smještena u zimovnik, u kojem nema drugih vrsta ribe, to se često može vidjeti, kako štuka proždire drugu štučku gotovo iste veličine. U ribnjacima gdje se štuka slučajno nađe među manjim šaranom, ili mladem, tu nastane pokolj i istrebljenje šarana.

U proljeće 1947. god. od naglog kopnjenja velikih naslaga snijega naglo su nabujali potoci u okolini Poljskih ribnjaka, pa je sav okoliš bio dulje vrijeme pod vodom. Kako je u to vrijeme početkom ožujka mrijestila i štuka, to je velika množina štuka pošla uzvodno iz porječja Lonje. Trebeža i Save u poplavljeno područje potoka Ilove. Velike mase vode preplavile su ribnjake u Poljani. Po poljima i nasipima bilo je toliko štuka, da se je mogla na pojedinim mjestima i rukama hvatati. Uslijed toga unišlo je mnogo štuka i u ribnjake, a i ostalih vrsta divlje ribe. Poslije poplave i velike vode bilo je moguće vodu iz ribnjaka otpustiti, i uništilu divlju ribu iz ribnjaka počistiti, ali pošto je poplavna voda stajala preko mjesec dana, to se ne bi mogli svi ribnjaci ponovno opskrbiti vodom, pa je to razlog, da je ipak ostavljena štuka i divlja riba u ribnjacima. Tokom ljeta nasade šaran u ribnjacima vanredno je primao na težini, pa je kod pokusnih ribolova uhvaćeni šaran pokazivao nagli prirast težine. Odmah je postojala sumnja, da će biti broj šarana malen, jer je poplavom unišla štuka u rib-

njake desetkovala šarane, a preostali mali broj šarana imo je obilnu pašu i preko očekivanja narastao. Kod ribolova u jesen sumnja se je obistinila. Ukupna težina izlovljenih štuka prelazila je težinu od 20.000 kg. Sve je to uništilo sa poplavnom vodom u ribnjake, ali i broj šarana strahovito je bio od štuke smanjen. U pojedinim ribnjacima bio je manjak na broju šarana od 60—97%. U jednom ribnjaku, gdje je bio poslije poplave nasadeš jedanogodišnji šaran komadne težine 5 dkg. kod ribolova bio je manjak na broju šarana 97%. Od izlovljene ukupne težine 1568 kg šarana zajedno je izlovljeno i 1888 kg štuka, koje su unišle u ribnjak poplavom. Postavljenim planom ovaj je ribnjak kod ribolova trebao dati ulov od ukupno 21.000 kg šarana, a sa štukama zajedno izlovljeno je bilo ukupno samo 3456 kg ribe, pa je manjak na težini bio 17.544 kg ili produkcija ribe u ovom ribnjaku podhacila je za 84%, jer je štuka utamanila nasade mladi šarana. Ustanovljeno je, da je štuka uništila poplavnom vodom u ribnjake, uništila jedanogodišnji nasad šarana i poremetila plan proizvodnje ribe na ovom ribnjakarstvu.

Istoga proljeća dogodio se je sličan slučaj i na Ribnjakarstvu Zdenčina. U ribnjak mladićnjak bio je nasadeš iz mrijestilišta sitni mrijest šarana. Nabujala voda u dovodnom kanalu prelazila je nepažnjom preko postavljenih rešetaka u ribnjak mladićnjak, pa su na taj način unišle u ribnjak i štučke. Kod ribolova u jesen nađene su u ribnjaku samo štučke, dok je sav mladi šarana štuka potamanila.

Iz navedenih primjera može se uočiti koliko štete može nanijeti štuka u ribnjacima, pa je to i jedan od glavnih razloga zašto se štuka kao opasna riba grabilica ne uzgaja u ribnjacima među ostalim vrstama plemenite ribe.

Ing. Nikola Fijan

Ribarstvo u otvorenim vodama NR Srbije u Petogodišnjem planu

Narodna Republika Srbija obiluje razgranatom mrežom vodotoka, tako da bi u ribarskom pogledu predstavljala dragoceno ribolovno područje. Glavna vodena arterija NR Srbije. Dunav sa svojim pritokama Savom, Tisom, Begejom, Tamišem, Drinom i Moravom, kao i trasom manjih pritoka, mrtvača i plavnih terena, pružala je ogromne mogućnosti u pogledu ribarskog iskorišćavanja tih voda. Veoma povoljne hidrografske odlike tih voda, pojačavale su izvanredne klimatske prilike celog područja. Osobni karakter pak vođenih tokova NR Srbije davale su periodične poplave kao priliv velikih prolećnih i jesenskih voda. Baš te poplave, naročito prolećne, uključivale su plavne terene u jedan vrlo interesantan i složen hidrografski sistem koji je imao dalekosežnog uticaja na produkciju riba u tim vodama. Sve do onog momenta dok su plavni tereni prilikom prolećnih poplava bili uključeni u složen hidrografski sistem panonskih vodotoka, dotle je prinos riba tih voda bio ogroman.

Dakle, jedan od najvažnijih faktora visoke riblje produkcije tih voda bila je prolećna poplava, ali jedin-

stveno i organski vezana sa velikim područjem plavnih terena. U koliko je plavni teren bio veći, a trajanje poplava duže, u toliko su i riblji prinosi bili veći.

Sve do početka opsežnih tehničkih radova na melioracijama, ribolov na području velikih vodotoka u NR Srbiji bio je ogroman, a u ekonomsko-socijalnom smislu bio je dugo vremena važan i uticajan faktor. Ribarstvo na tom ribolovnom području zaposljavao je desetine hiljada profesionalnih ribara koji su duž svih tih voda imali svoja mnogobrojna naselja.

Danas, kada su radovi na melioracijama skoro potpuno završeni i kada je samo na teritoriji NR Srbije otvoreno plavnog terena od plavnih vodotoka preko 900 000 ha, više se uopšte ne može govoriti o visokoj produktivnoj moći celog tog ribolovnog područja, pa čak ni o normalnim mogućnostima mrestenja i ishrane riba.

Mehanizam riblje produkcije je potpuno i nerazdvojivo vezan za periodične poplave i plavni teren. Isključenjem jednog ili drugog faktora nastaju ogromna kolebanja riblje produkcije.

Prema podacima, do 1910. godine celo to ribolovno područje davalo je godišnji prinos ribe u količini od oko 45,000.000 kg. Prema statističkim podacima iz 1939. godine, godišnji prinos ribe na celom tom području iznosio je svega 1,560.000 kg.

To ogromno smanjenje produktivnosti celog ribolovnog područja nalazi svoje opravdanje u nemogućnosti uslova mrestenja riba i odgoja mladunaca. Danas, kada su svi vodotoci u našoj zemlji svedeni na samo rečno korito i uske prostore zemljišta jedino mogućeg plavnog terena između rečnih obala i odbranbenih nasipa vodnih zadruga, ne postoje više uslovi za pravovremeno mrestenje matičnih riba i uzgoj mladunaca do onog momenta kada bi bili sposobni za samostalan život i ishranu u otvorenim vodama.

Dok je ranije plavni teren celog područja Panonske nizije u našoj zemlji iznosio nekoliko miliona hektara, danas je celokupna vodena površina toga područja svedena, posle izvršenih melioracija, na 56.400 ha. Iz ovih podataka vidi se ogromno smanjenje proizvodnih površina, a sledstveno tome i ogromno sniženje same produkcije riba.

Smanjenje produkcije u tako ogromnim razmerama, pored već navedenih činjenica, rezultat je i neplanskog i eksploatorskog načina iskorišćavanja naših ribolovnih voda od strane šake zakupaca ribolova, čiji je jedini cilj bio da iz ribolovnih voda izvuku što veće koristi za kratko vreme. U to vreme i eksploatiranje ribarske radne snage bilo je dostiglo svoj vrhunac, tako da je od desetine hiljada profesionalnih ribara ostalo danas na vodama svega 3.243 profesionalnih ribara na čitavom području Narodne Republike Srbije.

I ako su meliorativne mere na tome području i grubo eksploatorsko iskorišćavanje celog ribolovnog područja u bivšoj Jugoslaviji dovele do tako ogromnog smanjenja produktivnosti naših ribolovnih voda, nije značilo da će se na tome ostati i da se nikakve mere neće preduzimati u pogledu povećanja produktivnosti tih ribolovnih voda i podizanja životnog standarda profesionalnih ribara.

Vlada Narodne Republike Srbije, uviđajući značaj ribarstva u otvorenim vodama, preduzela je energične mere radi regulisanja celog tog pitanja i unapređenja ribarstva u otvorenim vodama.

Petogodišnjim planom razvitka narodne privrede NR Srbije ribarstvo na otvorenim vodama planirano je tako, da će u toku prve naše Petoletke ribarstvo u otvorenim vodama u 1951. godini dati planskim merama povećanu proizvodnju za 48% u odnosu na 1939. godinu. Da bi se planom predviđeni zadaci u ribarstvu otvorenih voda izvršili, predviđene su sve mere koje će garantovati izvršenje samog plana.

Tekovine Narodno-oslobodilačke borbe naših naroda koje su se odrazile stvaranjem zaista narodne države, sva prirodna bogatstva naše zemlje pa i ribolovne vode su postale opštenarodna imovina. Kapitalističko iskorišćavanje naših ribolovnih voda konačno je srušeno.

Odmah po oslobodenju ribari sa otvorenih voda počeli su se udruživati u ribarske zadruge kojima je država davala isključivo pravo vršenja ribolova na vodama. Do kraja 1947. godine stanje ribarskih zadruga je sledeće: 104 ribarskih zadruga sa 3.243 profesionalnih ribara. Danas se već može reći da je naše ribarsko zadru-

garstvo obuhvatilo sve ribare i da van zadruga nema ni jednoga ribara.

Da bi naše ribarsko zadruagarstvo na otvorenim vodama moglo preći i na plansko iskorišćavanje ribolova uvođenjem savremenih metoda i načina rada, Vlada NR Srbije organizovala je jedinstveno ribarsko rukovodstvo, osnivajući Glavnu direkciju za ribarstvo u Beogradu, Pokrajinsku direkciju za ribarstvo u Novom Sadu, tri ribarska gazdinstva republikanskog značaja i dva ribarska gazdinstva pokrajinskog značaja.

Ribarska gazdinstva na otvorenim vodama rukovode celokupnim poslovima na otvorenim vodama uz najtešnju saradnju ribarskih zadruga koje su na taj način potpuno uključene u Petogodišnji plan ribarstva i rade na njegovom ostvarenju. Za sada se vrši reorganizacija većeg broja zadruga na osnovu novih pravila koja je izradio Zadrugni savez Srbije.

Da bi se Petogodišnji plan proizvodnje ribarstva u otvorenim vodama izvršio, potrebno je preduzeti značajne mere koje će garantovati izvršenje plana.

Iz napred navedenih činjenica u pogledu ogromnog smanjenja produktivne moći naših otvorenih voda, jasno je da se moraju preduzeti takve mere za povećanje produkcije naših voda, koje će bezuslovno garantovati to povećanje.

Kao jedna od najvažnijih i najznačajnijih mera za povećanje produkcije ribarstva otvorenih voda je plansko, sistematsko i najintenzivnije poribljavanje tih voda odgovarajućim brojem i vrstama riba. Rečeno je već napred da je jedan od glavnih uzroka smanjenju produkcije, nemogućnost normalnog plodenja i ishrane riba. Znači, da se mora obezbediti za svaku ribolovnu vodu dovoljan broj već odraslih i sposobnih mladunaca pojedinih vrsta riba, koji će se van tih voda proizvoditi i zatim u njih poribljavati. U tu svrhu služiće nam na prvom mestu mrestilišta naših veštačkih ribnjaka, a na drugom, nova mrestilišta koja će se u toku 1948. godine izgraditi u Monoviću na Bosutu, u Kovinu na Dunavu, u Vel. Gradištu na Dunavu, u Šapcu na Savi, u Bačkom Gradištu na Mrtvoj Tisi, u Kovinu na rukavu Dunava i Pančevu na Tamišu, i to za ove vrste riba: šarana, soma i smuđa.

Već u prvoj godini Petogodišnjeg plana, 1947. godine maja meseca izvršeno je masovno poribljavanje Dunava, Tise i Save sa 1,600.000 komada mladunaca šarana, proizvedenih u mrestilištima veštačkih ribnjaka u »Eski«.

Sve do ove godine ribolov na otvorenim vodama razvijao se stihijski i sa primenom zastarelih metoda i načina ribolova kao i upotrebom ribarskih sprava koje su nasledivane s kolena na koleno. Osim toga ogromna većina ribara nije raspolagala ni najpotrebnijim priborom i alatom, čamcima, barkama i ostalim potrebama, koje su većim delom upropašćene za vreme okupacije.

Već prva godina Petogodišnjeg plana ribarstva donela je osetno poboljšanje u tome pravcu. Ribari su snabdeveni dobrim ribarskim materijalom, pa čak prvi put u svome životu, snabdeveni su gumenim nepromočivim odećama koja im omogućuju nesmetani rad pri ribolovu.

Dosadnji život i rad profesionalnih ribara na otvorenim vodama bio je mučan i tegoban. Pri vršenju ribolova na udaljenim područjima danima i danima su morali veslati uzvodno i noćivati pod vedrim nehom, izloženi svim atmosferskim nepogodama. Uskoro njihove ču-

nove i barke vući će ribarski motorni čamci ribarskih gazdinstava, a zasluženi odmor posle ribolova imaće u novo sagrađenim ribarskim stanicama kojih će biti na svim važnijim ribolovnim područjima duž naših velikih reka.

Obezbeđenjem ribara u pogledu materijala, pribora i alata, uvođenjem novih metoda rada, novih sprava i

obezbeđenjem uslova života ribarima, kao i sprovođenjem svih mera u pogledu poribljavanja naših otvorenih voda i čuvanjem ribolovnih voda za vreme plodjenja riba, u potpunosti će se uspeti sa povećanjem proizvodnje a samim tim i ispunjenjem prvog Petogodišnjeg plana ribarstva na otvorenim vodama.

Mihajlo Ristić

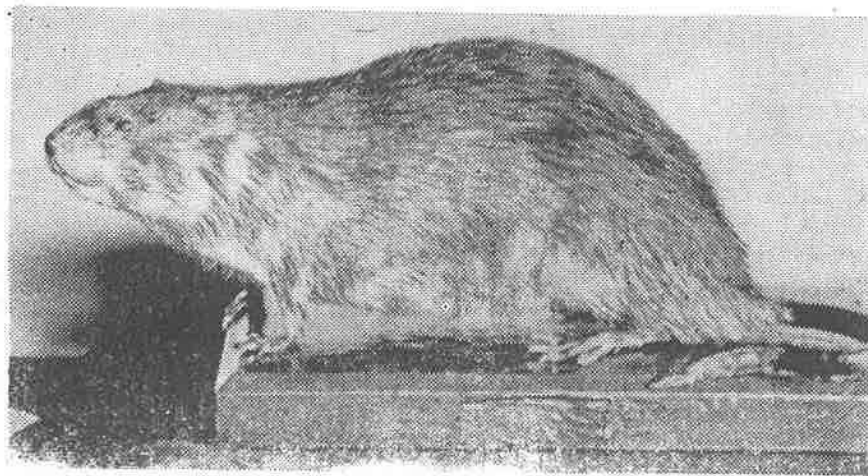
Štetna vodena divljač u ribnjacima

Riba, koja se uzgaja na ribnjacima ima mnogo neprijatelja. Osobito sitnu ribu tamane ptice močvarice, koje nanašaju znatne štete uzgoju ribe na ribnjacima. U sušnim godinama, kao i za vrijeme ljeta u ribnjacima ima malo vode, a kod niskoga sloja vode, riba je slabo zaštićena, pa je ptice lako u plitkoj vodi hvataju i uništavaju. Za vrijeme sušne godine redovito presuše bare i vode stajačice, a odanle ptice močvarice u jatima prelaze na ribnjake, i tu nanašaju uzgoju ribe silne štete. Od ostalih štetočina napose valja spomenuti bizamskog štakora ili ondatru. Ovaj glodavac za vrijeme okupacije nije bio tamanjen, pa se je silno razmnožio. Svoju nastambu buši u nasipima ribnjaka, a ulaz u nastambu gradi uvijek ispod vode. Kako voda opada u ribnjaku, tako i ovaj štetočina sve dublje buši nasip. Kada se voda u ribnjaku opet digna do normalne razine, izrovani na-

godina, pa je i više ptica močvarica dolazilo i zadržavalo se na ribnjacima.

Godine 1946. ubijene su na ribnjaku u Našicama 142 čaplje, a u 1947. god. mnogo više, i to 1841 čaplja, jer su uslijed velike suše, a niskoga vodostaja u ribnjacima čaplje navalile tamaniti ribu, pa je čuvarsko osoblje ubijalo čaplje, da očuva ribu od štetnika.

Osim navedenih štetočina nanašaju znatnu štetu na ribnjacima i vidre. Vidra napada i hvata šarana do težine 5 kg. Bilo je slučajeva, da je nađen od vidre iznakažen šaran izderan pandžama vidre sa pola odgrizene glave. Ali vidre se vrlo teško hvataju, pa i vrlo vješti lovci rijetko kada ubiju vidru. Vidra se najlakše hvata za vrijeme jake zime, kada se voda zaledi. Tada se vidi trag vidre i onda ju se na čekanju ubije.

Bizamski štakor

sipi puštaju na sve strane vodu. Ako se takove rupe odmah ne zčepe, dolazi do prodora nasipa i poplave. Bizamski štakor ne napada izravno ribu, već se hrani školikama i korjenjem vodenog bilja, a uspoješno se tamani lovačkom puškom ili hvata u postavljene vrške pletene od žice. Kako je vidljivo iz statističkih podataka ubijene štetne divljači na ribnjačarstvima pod upravom Glavne direkcije za slatkovodno ribarstvo NRH u god. 1947. ubijen je gotovo isti broj bizamskih štakora kao u 1946. god. uz istu lovnu nagradu od Din 50.— po predanom plosnatom repu. Iz toga se može zaključiti, da bizamskih štakora ima još uvijek mnogo, pa se mora nastaviti uornom borbom za uništenje ovoga glodavca.

Iz statističkih podataka vidljivo je da je u 1947. god. ubijeno daleko više ptica močvarica i isplaćeno više lovnih nagrada no u 1946. god. a to je razumljivo, ako se uzme u obzir, da je god. 1947. bila daleko sušnija

1946. godine isplaćena je lovná nagrada ukupno Din 66.690.— a 1947. god. Din 96.305.— za ubijenu štetnu divljač.

Ubijena divljač 1946. i 1947. godine:

	1946.	1947.
Bizamskih štakora	1074	1127
Kormorana	98	199
Sivih čaplja	905	2988
Velikih ronaca	175	336
Malih ronaca	83	191
Orlova ribara	21	28

Ing. Nikola Fijan